

ÜÇÜNCÜ YILDA SINAVSIZ GEÇİŞ UYGULAMALARI: ALAPLI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ

Yrd.Doç.Dr. Rifki HENDEN

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
Alaplı Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü
rifkihenden@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışma; meslek yüksekokullarında sınavsız geçiş uygulamalarının üçüncü yılındaki durumu belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evreni Alaplı Meslek Yüksekokulu Elektrik, Endüstriyel Elektronik, Endüstriyel Otomasyon, Elektronik Haberleşme, İnşaat, Döküm ve metalürji-Malzeme Programlarında okuyan 141 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma evrenin tümü üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin başarı durumları; anne ve babalarının eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, öğrencinin öğrenim sürecinde bulunduğu yer, öğrencilerin program tercihlerindeki istek durumu ve ailelerinin barındıkları yerleşim birimi kriterlerine göre incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerinin ilkökul olarak yoğunlaştığı, ailenin gelir düzeylerinin 'orta' olduğu, öğrenci başarısının ailenin gelir durumu ve yerleşim birimlerine bağlı olmadığı, öğrencilerin programı isteyerek tercih etmelerine karşın sınavsız geçiş sisteminin kaldırılmasını istedikleri görülmüştür. Çalışmanın sonunda sorunların çözümüne ilişkin alternatif öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınavsız Geçiş, Meslek Yüksekokulu, Tekniker Eğitimi

THE APPLICATIONS OF WITHOUT EXAMINATION SYSTEM IN THE THIRD GRADE: THE CASE OF ALAPLI VOCATIONAL SCHOOL

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the situation of the transition applications without examination in its third year. The scope of the study consists of 141 students studying Electric, Industrial Electronic, Industrial Automation, Electronic Communication, Construction, Metallurgy – Material and Casting programs in Alaplı Vocational High School. The success of the subjects is examined according to the education level of their parents, the financial status of the family, the place where the students live during their education, the program preferences of students and the place where their parents live. According to the findings of the study, parents of the students are mostly primary school graduates; their income level is mostly at the medium; the success of the students is not related to the place they live, and it is understood that although the students make their preferences with their own will, they are not in favor of "transition without examination". At the end of the study, some suggestions related with the solution of the problems are presented.

Keywords: Without Examination System, Vocational School, Technician Education

1. GİRİŞ

4702 sayılı sınavsız geçiş yasaı uyarınca (Resmi Gazete, 2001), mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına (MYO) 2002–2003 öğretim yılında sınavsız geçiş sistemi ile öğrenci alınmasına başlanmıştır. Yasa gereği her ilde (en az bir) mesleki ve teknik eğitim bölgesi (METEB) oluşturulmuştur (MEB,2002). Yasayla öğrencilere öncelikle kendi METEB bölgelerindeki MYO'ları tercih etme zorunluluğu getirilmiştir. Bir yıllık uygulama sonucunda MYO programlarının kontenjanlarının dolmadığı sisteme gereken ilginin az olduğu gözlenmiştir. Uygulamanın ikinci yılında öncelik mesleki ve teknik eğitimde olmak üzere okullardaki boş kalan kontenjanlara ek kontenjan döneminde genel liselerden de öğrenci alınması esası getirilmiştir (ÖSYM, 2003). Genel lise öğrencilerinin açık bulunan kontenjanlara ek kontenjan döneminde ilgi göstermedikleri görülmüştür (Akpınar, 2003:11). Kontenjan açıklarına çözüm bulmak için 2004-2005 öğretim yılında öncelik mesleki ve teknik orta öğretim öğrencilerinin olmak üzere genel lise öğrencilerine de MYO'ları tercih edebilme imkanı getirilmiştir (ÖSYM,2004). Buna rağmen okullardaki başta inşaat programı olmak üzere bazı programların kontenjanlarının dolmadığı görülmüştür.

Yükseköğretim Kurulunun direktifleri doğrultusunda, Endüstriyel Eğitim Projesi Başkanlığı sistemi değerlendirmek üzere 26–28 Kasım 2004 tarihleri arasında 1.Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda MYO'ların sorunları irdelenmiş ve sorunlar 6 gruba ayrılarak, 6 komisyon oluşturulmuştur. Her komisyon raporlarını hazırlamış ve kapanış panelinde değerlendirmeye sunmuştur. Sonuç raporu değerlendirme toplantısı ise 07.Ocak 2005'de Tokat'ta yapılmıştır. Rapordan bazı alıntılar aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin bir kısmı, askerlik görevini erteletmek, ailesinin sağlık sigorta güvencesinden bir süre daha faydalanmak veya üniversitelerin mediko-sosyal yardım ve katkılarından yararlanmak amacıyla meslek yüksek okullarına gelmektedirler.

Öğrencilerin amacı eğitim-öğretim değil, diploma sahibi olmaktır.

Meslek Yüksekokulları hızla üniversite niteliğini yitiriyor, yöresel orta öğretimin bir parçası haline geliyorlar.

Öğrencilerin bir kısmı ders araç-gereci almamakta, hatta not tutmak için kâğıt kalem bulundurmamaktadır.

Dört işlemi bilmeyen öğrenciler bulunmaktadır. Beden Eğitimi dersi hariç hiçbir dersten başarılı olamayan öğrencilerin yanında, bazı derslerde geçerli not alan öğrenciler bulunmaktadır.

Kız öğrencilere kaba davranışların yanında, disiplinsiz davranışların arttığı görülmektedir.

Lise döneminde haftanın üç gününü sanayide geçiren öğrencilerde, öğrenci davranışlarının yerine çirak davranışlarının hâkim olduğu gözlenmiştir. Bu durum sadece öğrenciler arasındaki ilişkileri değil, öğretim elemanlarıyla olan ilişkileri de etkilemektedir. Sınavsız geçiş yasaının uygulayıcısı konumundaki MYO müdürleri öğrencilerin başarılarının çok düşük düzeyde olduğunu beyan ederek sınavsız geçiş yasaı ile getirilen sistemin sonlandırılması yönünde görüş bildirmişlerdir (YÖK, 2004).

Bu sistem mesleki teknik orta öğretimi bitirdikten sonra, sınavlı sistemle meslek yüksek okullarına girme şansı olmayan, öğrencilere meslek liseleri kanalıyla meslek yüksekokullarına kayıt yaptırabilme hakkı vermiştir (Gezer vd., 2003). Meslek yüksekokullar başarıları düşük öğrencilerin yerleştirildiği kurumlar haline gelmiştir. Meslek liselerinde aynı sınıftaki öğrencilerin, Meslek yüksekokulunda yine aynı sınıfta bulunmaları öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemiş ve öğrenciler orta öğretimdeki alışkanlıklarını sürdürme eğilimine girmişlerdir. Öğrenciler, MYO'larda özellikle Türkçe, yabancı dil, matematik ve teknolojinin bilimsel ilkeleri derslerinde başarısız olmuşlardır (Polat ve Dönmez,2003). Bu sonuçlar ara insan gücü ihtiyacını karşılamak üzere görevlendirilen MYO'ları görevlerini yeterince yapamaz konuma getirmiştir.

Ayrıca 4702 sayılı yasa ile MYO'lar mesleki teknik orta öğretim kurumlarının devamı konumuna gelmiştir. Kuruluş amaçları böyle olmasa bile, mesleki teknik orta öğretim kurumları için toplumda oluşan yaygın kanı, sabit ve dar gelirli ailelerin, çocuklarını kısa yoldan hayata hazırlamak ve bir meslek sahibi yapmak amacıyla tercih ettiği kurumlar olduğudur. Bu açıdan bakıldığında, mesleki teknik orta öğretimin devamı konumunda olan meslek yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin yaşam standartları, doğal ve toplumsal özellikleri, sınav sistemi hakkındaki düşüncelerini ve öğrencilerin başarılarına etki eden faktörleri test etmenin çözümleyici sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Yüksek öğretim sisteminde bir öğrencinin tercih ettiği yüksek öğretim programlarında başarılı olabilmesi için, orta öğretimde aldığı bilgilerin yanında ek bilgilerle donatılmasının gerekli olduğu açıktır. Bu nedendir ki; öğrenciler kendilerini özel ders almak ve üniversitelere öğrenci hazırlayan özel dershanelere gitmek zorunda hissetmektedirler. Sabit ve dar gelirli aileler, çocuklarına bu tür imkânlar sağlamada güçlük çektiklerine göre, fakültelere gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının girme şanslarının yüksek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda; MYO'ların 4702 sayılı yasa ile sabit ve dar gelirli aile çocuklarına yüksek öğretim görme imkânı sağlandığı görüşüne varılabilir. Ancak, meslekte başarılı olmak için, o mesleği sevmek ve istekli olmak gerekir. Bu nedenle MYO'lara geçiş tercihlerini öğrencilerin kendilerinin yapıp yapmadığının belirlenmesi de önemli olarak görülebilir.

Bu çalışma, Türkiye'de meslek liselerinden sınavsız geçiş sistemi ile meslek yüksekokullarına devam eden öğrencilerin doğal ve toplumsal özelliklerinin ders başarılarına etkisini ve sınavsız geçiş sistemi hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır, Bunlar:

Ailelerinin öğrenim düzeyleri nedir? Ailelerin öğrenim düzeyleri öğrenci başarısını etkilemekte midir?

Ailelerinin gelir düzeyleri nedir? Ailelerin gelir düzeyleri öğrenci başarısını etkilemekte midir?

Öğrencinin öğrenimi sürecinde barındığı yer başarısını etkilemekte midir?

Öğrencinin meslek yüksekokulunu isteyerek tercihi başarısını etkilemekte midir?

Öğrenci ailelerinin oturduğu yerleşim birimi öğrenci başarısını etkilemekte midir?

Öğrencinin sınavsız geçiş sistemi ile ilgili düşüncesi nedir?

2. YÖNTEM

Araştırmada yüksekokul öğrencilerinin toplumsal özellikleri ve bu özelliklerin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili öğrencilerin görüş ve düşünceleri saptanmaya çalışıldığından betimsel yöntem kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Durum Belirleme Ölçeği” (DBÖ) kullanılarak toplanmıştır.

2.1. Evren-Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Alaplı Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü 2’ci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenciler; elektrik, endüstriyel elektronik, elektronik haberleşme, endüstriyel otomasyon, inşaat, döküm ve metalürji malzeme programlarından uygun örnekleme yolu ile seçilmiştir. Uygun örnekleme yolu, ankete cevap verenler olarak kullanılması olduğu gibi, ulaşılan kişiye anket uygulanmasına imkân vermektedir (Balci, 2001:100). Ölçek toplam 141 öğrenciye uygulanmıştır. Uygun örnekleme yolu ile seçilip, ankete cevap veren öğrencilerin tamamı bütün sorulara cevap vermiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri toplamak amacıyla anket hazırlanmıştır. Anket hazırlamak için aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

Öncelikle literatür taraması yapılarak, anketin hammadeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan hammadeler araştırmacı tarafından anne-baba öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, ailenin yaşadığı yerleşim birimi, öğrencinin yüksekokulda öğrenimi sürecinde barınma yeri ve birinci sınıfta başarılı olamadığı ders sayısı bölümlerine ayrılarak düzenlenmiştir. Oluşan anket konu uzmanlarına inceltirilmiş anlaşılabilirlik ve eklemek istedikleri konusunda görüşlerine başvurulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bir grup öğrenciye uygulanan ankette gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir.

Ölçme aracının güvenilirliği için uzman kanısına başvurulmuştur. Daha sonra ölçme aracının güvenilirliği (iç tutarlılığı) ile ilgili yapılan istatistiksel analiz sonucunda aracın güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha testiyle 0,71 olarak hesaplanmıştır.

2.3. İşlemler

Hazırlanan anket, bizzat araştırmacı tarafından öğrencilere uygulanmıştır. Geri toplanan anketler ön elemeye tabi tutulmuş, hatalı olanlar çıkarılmış, toplam 141 anket üzerinde çözümlenmeler yapılmıştır. Ölçme aracı ile toplanan verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama içeren betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, meslek yüksek okulu öğrencilerinin ailelerinin; öğrenim düzeyleri, gelir durumları, yaşadıkları yerleşim birimi ile ilgili görüşlerinin öğrencilerin başarısına etkisi analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Öğrencinin Anne ve Baba Öğrenim Durumu

Anne ve baba öğrenim durumuyla ilgili olarak verilen 6 seçenek için alınan cevapların frekans ve yüzdeleri Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların;

Tablo1: Anne-Baba Öğrenim Durumu

	Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Toplam
	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	
f	12	-	21	6	71	71	16	24	14	34	4	6	141
%	8,5	-	14,8	4,3	50,4	50,4	11,3	17	12,1	24,1	3,8	4,3	100

Tablo1 incelendiğinde; babaların hepsinin okuma- yazma bildikleri, annelerin bazılarının okuma ve yazma bilmedikleri, anne ve babanın öğrenimlerinin ilkököl olarak yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrencilerin anne ve babalarının %50,4’ü ilkököl bitirmişlerdir. Tabloya göre annelerin %73,7’si ilkököl ve altı öğrenim görmüşlerdir. Lise öğrenimi gören anneler, lise öğrenimi gören babaların yarısı kadardır. Tabloya göre anne ve babaların eğitim düzeylerinin yüksek olduğunu söylemek mümkün değildir. Anne ve baba öğrenim durumu ile öğrenci başarı ilişkisi Tablo 2’de verilmiştir.

3.2. Anne ve Baba Öğrenim Durumu İle Öğrenci Başarı İlişkisi

Tablo 2’ye göre başarısız dersi hiç olmayan 7 öğrenciden 5’inin annesi, 6’sının babası ilkököl mezundur.1-3 dersten başarısız olan 59 öğrenciden 28’inin annesi 29’unun babası ilkököl, annelerin 11’i,babaları 14’ü lise bitirmişlerdir. Bütün derslerini başarmış öğrencilerin yanında başarısız 1-3 dersi olan öğrencileri de başarılı kategorisinde düşünülürse lise mezunu 17 anneden 11’i 34 babadan 14’ü, üniversite bitirmiş 4 anneden ve 6 babadan 3’ünün çocukları da başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo2: Anne ve Baba Öğrenim Durumu Öğrenci Başarı İlişkisi

Ailenin Öğrenim Durumu	Okuryazar değil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Toplam
	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	
Başarısız Ders Sayısı													
Hiç yok	1	-	1	-	5	6	-	-	-	1	-	-	7
1-3 ders	5	-	5	2	28	29	7	11	11	14	3	3	59
4-6 ders	5	-	7	3	26	27	6	6	2	10	-	-	46
7-9 ders	-	-	5	1	10	7	2	5	4	6	-	2	21
10- + ders	1	-	3	-	2	2	1	2	-	3	1	1	8
Toplam	12	-	21	6	71	71	16	24	17	34	4	6	141

3.3. Ailelerin Gelir Düzeyleri

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumları ile ilgili görüşleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu (%73) ailelerinin gelirini orta düzeyde algılamaktadırlar. Öğrencilerin hiç biri ailelerini alt düzeyde görmedikleri gibi, üst düzeyde gören öğrenci oranı %2,1 dir. Ailelerin gelir durumları ile öğrenci başarıları arasındaki ilişki Tablo 4’ de verilmiştir.

Tablo 3: Ailenin Gelir Düzeyi

	Üst düzey (1.000-+)	Orta üstü düzey (750-999)	Orta (500- 749)	Orta altı (250- 499)	Alt düzey (249-0)	Toplam (YTL.)
f	3	15	103	20	-	141
%	2,1	10,6	73,0	14,2	-	100

3.4. Ailelerin Gelir Düzeyleri İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki

Tablo 4'e göre başarısız dersi olmayan 7 öğrenciden 4'ü, başarısız 1-3 dersi olan 59 öğrenciden 45'inin ailelerinin orta gelir gurubundan, 9'unun orta altı gelir gurubundan olduğu görülmektedir. Ailelerini orta üstü gelir düzeyinde ifade eden 15 öğrenciden 10'unun 4 ve daha fazla dersi olduğu görüldüğüne göre, gelir düzeyini yüksek olarak ifade eden öğrencilerin başarılarının aynı oranda arttığı görülmektedir. Orta ve daha az gelir düzeyine sahip öğrencilerin başarı oranlarının %50 civarında olmasına karşın, orta üstü gelir gurubuna dâhil ailelerin çocuklarının başarı oranı %33 civarındadır. Tabloya göre öğrenci başarısı ile ailenin gelir düzeyleri arasında doğrusal bir ilişki görülmemesine rağmen, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin daha başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 4 - Ailelerin gelirleriyle öğrenci başarısı arasındaki ilişki

Annenin Gelir Durumu Başarısız Ders Sayısı	Üst düzey (1.000-+)	Orta üstü düzey (750-999)	Orta (500-749)	Orta altı (250-499)	Alt düzey (249-0)	Toplam (YTL.)
Hiç yok	-	1	4	2	-	7
1-3 ders	1	4	45	9	-	59
4-6 ders	2	5	32	7	-	46
7-9 ders	-	5	15	1	-	21
10- + ders	-	-	7	1	-	8
Toplam	3	15	103	20	-	141

3.5. Öğrencinin Öğrenim Sürecinde Barındığı Yer**Tablo 5 - Öğrencilerin Öğrenim Sürecinde Barındıkları Yerler**

	Ailemin Yanı	Yurt	Akraba (Tanıdık) Yanı	Pansiyon	Kiralık Ev	Toplam
f	64	30	1	-	46	141
%	45,4	21,3	0,7	-	32,6	100

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin %45,4'ü ailelerinin yanında, %32,6'sı kiralık evde, %21,3'ünün yurtdışı barındıkları, pansiyonu tercih eden öğrencinin olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin çoğunlukla ailelerinin yanında kalmaları, ailelerin öğrencilerle okulun bulunduğu yerleşim yerine gelmelerinden değil, okulun ailelerin barındıkları yerleşim yerinde olmasından kaynaklanmaktadır. Bu oluşumun sınıf ortamına olumsuz yansıdığını, yükseköğretim kültürünün öğrencilere kazandırılmasını engellediği söylenebilir (Henden ve Tunç, 2005; Henden, 2003). Öğrencilerin ikinci tercihlerinin kiralık ev olduğu görülmektedir.

3.6. Öğrencilerin Öğrenim Sürecinde Barındığı Yerin Başarıları ile İlişkisi

Tablo 6 incelendiğinde, ailesiyle birlikte oturan 64 öğrenciden, bütün derslerinden başarılı olan 2 kişi, 1-3 dersten başarısız olan 24 kişi, geri kalan 36 kişinin 4-6 ve daha fazla dersten başarısız olduğu görülmektedir. Yurtta kalan 30 öğrenciden 3'ünün başarısız dersi olmadığı, 14'ünün 1-3 dersi olduğu geri kalan 13 kişinin ise 4 ve daha fazla dersi olduğu görülmektedir. Kiralık evde kalan 46 kişiden, hiç başarısız dersi olmayan 1 kişi, 1-3 dersi olan 21 kişi, geri kalan 24 kişinin ise başarısız ders sayısının 4-6 ve daha yukarı olduğu anlaşılmaktadır. Toplam 141 öğrenciden 66'sının başarılı kategorisinde olduğu düşünüldüğünde başarısız öğrenci sayısının daha çok (85) olduğu söylenebilir (Kaya ve Öktem, 2003; Çınar, 2003). Ailesinin yanında kalan öğrencilerin daha başarılı olması beklenirken, yurttaki öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir. Öğrenci profilinin ülkesel olmaktan çıkıp yöresel hale gelmesi buna neden olabilir (Zaman, 2004).

Tablo 6: Öğrencilerin Öğrenim Sürecinde Barındığı Yerin Başarıları ile İlişkisi

Öğrencinin Barınma Durumu Başarısız Ders Sayısı	Ailemin Yanı	Yurt	Akraba (Tamıdk Yanı)	Pansiyon	Kiralık Ev	Toplam
Hiç yok	2	3	1	-	1	7
1-3 ders	24	14	-	-	21	59
4-6 ders	21	9	-	-	16	46
7-9 ders	12	2	-	-	7	21
10- + ders	5	2	-	-	1	8
Toplam	64	30	1	-	46	141

3.7. Öğrencilerin Program Tercihleri

Tablo 7 - Öğrencilerin Bu Programda Okumaları Kimin Tercih

	Kendimin	Arkadaşımın	Ailemin	Diğer	Toplam
f	101	2	29	9	141
%	71,6	1,4	20,6	6,4	100

Tablo 7'ye göre öğrencilerin %71,6'sı okudukları programı bizzat kendilerinin, %29'u ailelerinin zoruyla tercih ettiklerini beyan etmişlerdir. Öğrencilerin kendileri isteyerek bu okulları tercih ettikleri halde başarılarının düşük olması amaç farklılığından kaynaklanmış olabilir. Öğrencilerin MYO'ları tercih etmelerinde askerliği erteleme, üniversitelerin hizmetlerinden yararlanma, çalışmadan yüksek okul diplomasına sahip olabilme, ailesinin sağlık sigorta güvencesinden bir süre daha yararlanma veya üniversitelerin mediko-sosyal yardımlarından faydalanma vb düşünceler etken olabilir (Milliyet, 2005).

3.8. Öğrencilerin Program Tercih İle Başarılarının İlişkisi

Tablo 8 incelendiğinde başarısız dersi olmayan 7 öğrenciden 5'i, 1-3 dersten başarısız olan 59 öğrenciden 44'ünün programları kendilerinin seçtiği anlaşılmaktadır. Programları kendileri seçen 101 öğrenciden 49'unu başarılı olarak görebiliriz.

Tablo 8 - Öğrencilerin Program Tercih İle Başarılarının İlişkisi

Program Kimin Tercih Başarısız Ders Sayısı	Kendim	Arkadaşlarım	Ailem	Diğer	Toplam
Hiç yok	5	-	2	-	7
1-3 ders	44	1	11	3	59
4-6 ders	30	1	9	6	46
7-9 ders	15	-	6	-	21
10- + ders	7	-	1	-	8
Toplam	101	2	29	9	141

3.9. Öğrencilerin Ailelerinin Yaşadığı Yerleşim Birimleri

Alaplı Meslek Yüksekokulu, İstanbul ve Ankara'ya yaklaşık 280 km mesafededir. Tablo 9'a göre öğrencilerin ailelerinin %50'si ilçe merkezlerinde %26'sı köyde yaşamaktadırlar. Gelir düzeylerinin düşük olduğu dikkate alınrsa ilçelerin kenar mahallelerinde barındıkları söylenebilir.

Tablo 9 - Ailenizin Yaşadığı Yerleşim Birimi

	Metropol	İl Merkezi	İlçe Merkezi	Belde	Köy	Toplam
f	16	8	70	10	37	141
%	11,3	5,7	49,6	7,1	26,2	100

3.10. Öğrencilerin Ailelerinin Yaşadığı Yerleşim Birimlerinin Başarıya Etkisi

Tablo 10 incelendiğinde aldığı tüm dersleri başarı ile tamamlayan 7 öğrenciden 5'inin ailesi ilçe merkezinde kalan 2 öğrencinin ise köyde 1-3 dersten başarısız olan 59 öğrenciden 43'ünün aynı yerleşim birimlerinde barındıkları görülmektedir. Aileleri metropol'de kalan 16 öğrenciden 11'inin de başarılı olduğu anlaşılmaktadır. Tabloya göre ailelerin barınma yerlerinin öğrenci başarısına doğrusal bir ilişkisinin olduğu söylenememektedir.

Tablo 10 - Ailelerin Yaşadığı Yerleşim Biriminin Öğrenci Başarısına Etkisi

Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi	Metropol	İl Merkezi	İlçe Merkezi	Belde	Köy	Toplam
Başarısız Ders Sayısı						
Hiç yok	-	-	5	-	2	7
1-3 ders	11	3	28	2	15	59
4-6 ders	1	5	20	4	16	46
7-9 ders	3	-	13	4	1	21
10- + ders	1	-	4	-	3	8
Toplam	16	8	70	10	37	141

3.11. Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Hakkında Düşünceleri

Tablo 11'e göre öğrencilerin %15,6'sı sınavsız geçişin faydalı olduğu, sistemin devam etmesi gerektiğini, %68.1'i sistemin faydalı olmadığı kaldırılması gerektiğini, %16,3'ünün ise bu konuda görüş beyan etmedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 11 - Sınavsız Geçiş Sürdürülmeli Midir?

	Sürdürülmelidir	Hayır Sürdürülmemelidir	Fikrim yok	Toplam
f	22	96	23	141
%	15,6	68,1	16,3	100

4. TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; öğrencilerin annelerinin; bir kısmının okur-yazar olmadığı, eğitim düzeylerinin ilkökölde yoğunlaştığı görülmüştür. Çocukların kişilik yapısının geliştiği dönemde, annenin çocuk üzerindeki oluşturma katkısının olacağı açıktır (Henden, 1996). Annenin eğitim düzeyinin çocuğun kişilik yapısının gelişimindeki rolü düşünüldüğünde bu sonuçların pek de iç açıcı olduğu söylenememektedir. Babaların eğitim düzeylerinin, anneler ile aynı olduğu düşünülür ise öğrencilerin aile ortamında kazanması gereken davranışları tam anlamıyla alamadıkları söylenebilir.

Anne ve babaların öğrenim düzeylerinin ilkököl olarak yoğunlaşması, çocuklarının öğrenim sürecinde başarılarını etkilediği, anne ve babanın eğitim seviyesi düşüktüğü bu etkinin olumsuz yönde olduğu tablolara göre söylenebilmektedir. Sönmez ve Yılmaz'ın birlikte yaptıkları araştırmada; öğrencilerin anne ve babalarının; eğitim seviyeleri, gelir düzeyleri ve öğrenimleri sürecinde aile yanında kalmalarının başarılarına etki ettiği görülmüştür (Sönmez ve Yılmaz, 2004).

Öğrenciler ailelerinin gelirlerini “orta düzeyde” olarak tanımlamaktadırlar. Ailelerinden aldıkları aylık para miktarı 100 YTL ve altındadır (Koçman ve Er, 2003). Çoğunluğunun babaları işçi ve memur emeklisi, annelerin %95'i ev hanımı olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin ailelerini “orta” gelir grubunda görmelerinin buldukları sosyal çevrenin dışına pek çıkmamalarından kaynaklanabileceği akla gelebilir. Öğrencilerin çoğunluğu başarısız olduğundan, ailenin gelir durumunun öğrenci başarısına etkisinden pek söz edilememektedir. Buna rağmen gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu söylenebilir.

Öğrenciler genel olarak ailelerinin yanında, kiralık evde veya yurttan barınmaktadırlar. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun ailelerinin yanında barınmaları, öğrenci profilinin ülkesel olmaktan çıkıp yöresel hale gelmesinin sonucudur. Sınavsız geçiş ile sağlanan olanak neticesinde, eğitim-öğrenim, kültür ve sosyal yönden yeterli olmayan öğrencilerin meslek yüksek okullarına aktarılması ile meslek yüksek okullarının mevcut yapıları olumsuz yönde etkilenmiştir. Yöredeki meslek liselerinden gruplar halinde gelen öğrenciler, homojen bir yapı sergilemekte; aynı kültürü, konuşma tarzını ve aynı davranış biçimlerini yansıtmakta, aynı ortak geçmişi paylaşmaktadırlar. Bu durum üniversite gibi farklı kültürlerin bir araya geldiği, tartışıldığı, kaynaştığı bilgi ve kültürün etkileştiği, paylaşıldığı ortamı ortadan kaldırmaktadır. Hatta bazı meslek yüksek okullarını üniversitenin bir parçası olmaktan çıkarıp, yöresel orta öğretimin bir parçası haline dönüştürmektedir (YÖK, 2004). Ailesinin yanında kalan öğrencilerin başarılarının daha düşük olmasının nedenlerinden biri de, öğrencilerin orta öğretimde sergilediği davranışlarından kopamamasının neticesi olarak görülebilir.

Öğrencilerin çoğunluğunun okumakta oldukları programı kendilerinin tercih ettiklerini görmekteyiz. Programı kendilerinin tercih etmesi istekli olmalarını akla getirmektedir. Başarılarının da istekle orantılı olması beklenirken, tam tersi olduğu

görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin dersleri başarmak, tekniker olmak, mesleğinde ilerlemek gibi amaçlarının olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin çoğunluğu ‘sınavsız geçiş sistemi devam etmeli mi?’ sorusuna ‘etmemeli’ diye cevap vermişlerdir. Bu sonuç, I.Ulusal Meslek Yüksekokul Müdürleri Toplantısı (26–28 Kasım.2004) sonuç raporları ile örtüşmektedir. Akdeniz ve Aydın’ın çalışmasında da, öğrencilerin başarısız oldukları ve sistemin devamında fayda görmedikleri sonuçları görülmektedir. (Akdeniz ve Aydın, 2004) Sistemin devam etmesini isteyenlerin oranı %15,6’dır. Sınavsız geçiş sistemi ile okudukları programa isteyerek kayıt yaptıran öğrencilerin, sistemin sonlandırılmasını istemeleri bir çelişki olarak görülebilir. Ancak orta öğretimi bitirdiği bir yörede, aile ortamında üniversite eğitimi almak istememelerinden veya bu eğitimi almak için bilgi seviyelerinin yeterli olmamasından sınavsız geçiş sisteminin kaldırılmasını istemiş olabilirler. Yine bu sonuç farklı amaçla üniversiteye kayıt yaptıran öğrencilerin kendilerini tekniker olmaya hazır hissetmemelerinden de kaynaklanabilir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara paralel olarak şu önerilerde bulunulabilir.

Sınavsız geçiş sistemi ile meslek liselerindeki eğitim ve sosyal açıdan yeterli olmayan öğrencilerin meslek yüksekokullarına yerleştirilmeleri bu okulları statü kaybına uğratmıştır. Öğrenciler okullara tekniker olmanın dışında farklı amaçla geldiklerinde sınıf ortamında davranış bozuklukları ortaya çıkmaktadır. Öğretim elemanları sınıf disiplinini sağlamada zorluklar yaşamakta, öğrencileri derslere motive edememekte ve ders anlatma istekleri deformasyona uğramaktadır. Kalifiye ara eleman olarak yetişmesi planlanan teknikerlerin bu görevleri yapacak kapasiteye ulaşamayacakları fikri kamuoyunda ağırlık kazanmaktadır. Bu durum kaynak israfı olarak algılanabilir. Bu nedenle sınavsız geçiş sistemi gözden geçirilmeli ve sisteme son verilmelidir. Meslek yüksekokullarına öğrenciler ÖSS’de aldıkları puana göre yerleştirilmelidir. Sistem içinde meslek lisesi mezunlarına, bitirdikleri programın devamı niteliğindeki programları seçmeleri durumunda ek puan verilmelidir. Ayrıca meslek liselerindeki eğitim ve sınıf geçme sistemi gözden geçirilmelidir. Meslek liselerini özendirmek için programında ilk %10 ‘a giren öğrencilere meslek yüksek okullarına sınavsız geçiş hakkı verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, R. ve Aydın,H. (2003), “Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş; Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17.Ekim, İzmir.
- Akpınar, B. (2003), “Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçiş”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Yıl: 9, Sayı: 33.
- Balcı, A. (2001); Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem Teknik ve İlkeler, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Çınar, A. (2003), “Sınavsız Geçiş Sisteminin Öğrenci Beklentilerini Karşılama Düzeyi”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- Gezer, İ., M. Özcan ve M. Yağmurlu (2003); “Meslek Yüksekokullarının Yüksek Öğretimdeki Yeri, Önemi ve Sorunları”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- Henden, R. (1996), “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Doğal, Toplumsal Nitelikleri ve Yaşam Standartları”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Yıl: 2, Sayı: 1.
- Henden, R. (2003), “Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçişle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- Henden R. ve A. Tunç (2005), *Mesleki Teknik Öğretimde Sınavsız Geçiş Uygulamaları*. Milli Eğitim Yayınları, Sayı 165.
- Kaya, A. ve D. Öktem (2003), “Meslek Yüksekokulları Öğrenci Profilleri Üzerine Bir Anket Çalışması, Tire Kutsan Meslek Yüksekokulu Örneği”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- Koçman, F. ve H. Er (2003), “Meslek Yüksekokullarında Sınavsız Geçiş Öncesi ve Sonrası Öğrenci Profili”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- MEB (2002), Milli Eğitim Bakanlığı Sınavsız Geçiş Projesi Bilgi Kılavuzu.
- Milliyet Gazetesi (2005), “Hababam Yüksekokulları”, 14 Mart.
- ÖSYM(2003), Öğrenci Seçme Kılavuzu.
- ÖSYM(2004), Öğrenci Seçme Kılavuzu.
- Polat, V. ve D. Dönmez (2003), “Adana Meslek Yüksekokulunda ‘Sınavsız Geçiş’ ile Yürütülen Eğitim, Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 2. *Ulusal MYO Sempozyumu*, 15-17 Ekim, İzmir.
- Resmi Gazete (2001), 4702 sayılı Yasa, 10 Temmuz.
- Sönmez, M. ve A. Yılmaz (2004), “Meslek liselerinden Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişle İlgili Uygulamalar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 1. *Uluslararası Eğitim Kongresi, Yirmi birinci Yüzyılda Üniversite Eğitimine Bakışlar*, 27-29 Mayıs, Fatih Üniversitesi, İstanbul.

YÖK (2004), www.yok.gov.tr (Erişim Tarihi:05.03.2005).

YÖK (2004), *1.Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı*, www.yok.gov.tr, 26-28 Kasım, Nevşehir, (Erişim Tarihi:15.12.2004).

Zaman Gazetesi (2004), “Meslek Yüksekokulu Müdürleri Sınavsız Girişin Kaldırılmasını İstiyor” (Erişim Tarihi: 15.12.2004).